

L'inspecturat da vischnancas infurmescha
Gemeindeinspektorat informiert Gemeinden

L'inspecturat da vischnancas mida departament

Cun reglar da nov l'organisaziun da la regenza e da l'administraziun mida l'inspecturat chantunal da vischnancas per il 1. da schaner 2007 dal departament da l'intern e da l'economia publica (DIEP) al departament da finanzas e vischnancas (DFV). Il medem mument vegn il num dal post da servetsch midà en uffizi da vischnancas (UV). Quai ha concludì la regenza ils 5 da settember 2006.

Or da l'inspecturat da vischnancas daventa l'uffizi da vischnancas

Cun quai ch'il num dal departament da finanzas e militar vegn midà en departament da finanzas e vischnancas, èsi giustifitgà d'adattar er il num da l'uffizi che tgira las vischnancas. Concernent sia incarica da prestaziun sa referescha l'inspecturat da vischnancas a la lescha da vischnancas dal chantun Grischun ed a la legislaziun davart la gulivaziun da finanzas. En omadus secturs sa tracti d'ina vart d'incumbensas da surveglianza e da controlla, da l'autra vart da cussegliaziuns e da servetschs che servan ad exequir la legislaziun davart la gulivaziun da finanzas. La noziun „inspecturat“ cumpiglia pia mo ina part da las activitads e na correspunda pervia da quai betg pli a la situaziun actuala. La designaziun d'in uffizi stuess exprimer uschè bain sco pussaivel sias incumbensas e sias funcziuns. La nova designaziun sco uffizi da vischnancas

cumpiglia fitg bain la vasta activitad da cussegliaziun, da revisiun e da surveglianza sco er la cumpetenzza per la gulivaziun da finanzas.

Tge di cusseglier guvernativ Hansjörg Trachsel davart questa midada?

La reorganisaziun da l'administraziun che la regenza ha fatg è in dar ed in pigliar. La cessiun da l'inspecturat da vischnancas al DFV è vegnida cumpensada cun il transferiment da l'uffizi dal servetsch social e da l'institut d'assicuranza sociala al departament d'economia publica e fatgs socials. Uschè fitg sco che la sfida en quests secturs da l'economia e dals fatgs socials vegn a ma fascinar entaifer mes departament, uschè navidas ced jau il sector da las vischnancas.

Dapi mia entrada en uffizi l'onn 2005 m'era affidà – sco schef dal departament da l'intern e da l'economia publica – il sector da las vischnancas cun la surveglianza da las vischnancas e cun la gulivaziun da finanzas. Sco anteriur president communal enconusch jau fitg bain l'instituziun „vischnanca“. Quai che m'impressiunescha dapi quel temp adina puspè è la diversitad extraordinariamain gronda da nossas vischnancas e la moda e maniera co che questas corporaziuns coopereschjan ina cun l'autra en noss stadi federalistic. Gist il cumenzament da mia activitad sun jau

Cuntinuaziun sin pagina 4 >>>

Cuntegn:	L'inspecturat da vischnancas mida departament	Paginas 1 u. 4
	La revisiun da la lescha da vischnancas dal chantun Grischun è dapi il 1. da fanadur 2006 envigur	2
	Nova guliavaziun da finanzas a partir dal 1. da schaner 2007	3

La revisiun da la lescha da vischnancas dal chantun Grischun è en vigor dapi il 1. da fanadur 2006

Cun l'entrada en vigor da las disposiziuns ch'èn vegnidas revedidas parzialmain vegn fatg in emprim pass entaifer in project da refurma cumplessiv, cun il qual la regenza vul accelerar la refurma da las structures territorialas. Sco ulteriura etappa è prevista in'examinaziun generala da l'organisaziun da las incumbensas e da las prestaziuns tranter il chantun e las vischnancas sco er ina revisiun cumplessiva da la gulivaziun da finanzas intercomunala (LGF II). Uschia vegn garantida ina meglra repartiziun da las incumbensas tranter il chantun, las regiuns e las vischnancas.

Explicaziuns detagliadas davart la revisiun parziala chattais Vus en la missiva da la regenza al cussegl grond (carnet nr. 12/2005-2006; www.gr.ch/rumantsch/nossas_instituziuns/parlament/missivas).

Collavuraziun intercomunala e corporaziuns regionalas

Ina novaziun centrala da la nova constituziun chantunala è il rinforzament da las organisaziuns e da las structures regionalas. Las corporaziuns regionalas sco furma speziala da las corporaziuns da vischnancas han subi in augment da la valur, cun quai ch'igl è vegnidas francadas tras il dretg constituziunal pretendiuns minimalas correspondentas ed uschia ina legitimatad democratica pli gronda. Ensemen cun ils circuls vegnan las corporaziuns regionalas en dumonda per incumbensas surcomunales. En quest connex duai la collavuraziun intercomunala restar vinavant avarta per incumbensas che na pon betg vegnir integradas en il circol u en la regiun. Las vischnancas ston s'unir a corporaziuns regionalas per ademplir incumbensas regionalas.

Las 15 organisaziuns regionalas ch'existan oz èn organisadas en moda differenta. Cun ina disposiziun transitorica vegn concedì a las organisaziuns regionalas existentas in termin fin la fin da l'onn 2006 per s'organisar da nov sco corporaziuns da dretg public.

La constituziun chantunala prescriba in'elecziun dal pievel mo per il presidi da la corporaziun regionala. La decisiun da nominar er la suprastanza regionala cun in'elecziun dal pievel po prender mintga organisaziun regionala per

sasezza. Percunter ston ils differents territoris vegnir resguardads en mintga cas en moda adequata a chascun da l'elecziun da la suprastanza regionala.

Considerond las discussiuns che vegnan fatgas dapi in pèr onns davart la nova orientaziun da la politica regionala che metta ils accents sin il creschament, sin l'innovaziun, sin la promoziun da potenzials regionalas e sin il svilup persistent vegnan las organisaziuns regionalas ad ademplir en il futur novas obligaziuns (p.ex. promover l'economia regionala, projects d'impurtanza regionala e.u.v.) ultra da las incumbensas che vegnan ademplidas gia oz (p.ex. planisaziun regionala, gestiun da rument, ospital, scolaz spezialas e.u.v.).

Per realisar las disposiziuns constituziunalas e legalas consegna il servetsch giuridic dal departement da l'intern e da l'economia publica explicaziuns detagliadas a las singulas organisaziuns regionalas.

Vischnancas burgaisas

En il senn da la trasparenza giuridica vegn numnà explicitamain il champ d'applicaziun da la lescha da vischnancas dal chantun Grischun per las vischnancas burgaisas (art. 1; LV). Facticamain ha quai gia pudì vegnir deducì enfin uss da l'art. 77 al. 2. Ina clera midada resulta dal nov artitel 81a. En quel vegn statui che er las vischnancas burgaisas han in'obligaziun da rendaint, e quai analogamain a las vischnancas politicas sco er a las corporaziuns regionalas ed a las corporaziuns da vischnancas. A partir da l'onn da gestiun 2006 ston pia manar tut las vischnancas burgaisas ch'existan en il chantun Grischun in quint annual, sche quai na vegn betg fatg da la vischnanca politica. Entaifer in onn sunter la terminaziun da l'onn da gestiun ston las vischnancas burgaisas inoltrar il quint annual sco er il rapport da la cumissiun da gestiun al departement cumpetent. En il rom da la surveglianza da las finanzas vegn alura controllà, sch'ils principals tenor ils art. 29 e 49 LV vegnan observads correspondentamain. Quest atun vegn l'inspecturat da vischnancas a sa drizzar cun infurmaziuns detagliadas a tut las vischnancas burgaisas.

Nagina novaziun sco tala na cuntegna l'art. 89 LV che regla las consequenzas da fusiuns da vischnancas per las vischnancas burgaisas. Tuttina vegn adina puspè tschentada la dumonda davart las consequenzas da fusiuns da vischnancas politicas per las vischnancas burgaisas.

Sche vischnancas politicas fusiuneschan, vala quai er per las vischnancas burgaisas correspondentas. Per las vischnancas burgaisas èn – en cas d'ina fusiun da duas u da pliras vischnancas politicas – imaginabels ils trais suandants scenaris:

1. Schi na dat naginas vischnancas burgaisas, na datti er nagin basegn da reglar insatge.
2. Igl existan tantas vischnancas burgaisas sco vischnancas politicas:
 - a) *Las vischnancas burgaisas fusiuneschan en il rom dal process da fusiun cun las vischnancas politicas. Suenter la fusiun datti mo anc ina vischnanca politica.*
 - b) *Las vischnancas burgaisas fusiuneschan en il senn da l'art. 89 LV ad ina nova vischnanca burgaisa.*
 - c) *Las vischnancas burgaisas reglan cun la „veglià“ vischnanca politica da nov lur relaziuns da facultad, e quai avant la fusiun u en il rom da las tractativas da fusiun. En quest connex pudess er vegnir fatga in'excoporaziun en il senn da l'art. 63 LV. In tal gener d'excoporaziun exista, sche las persunas cun dretg d'utilisaziun furman corporaziuns da dretg public cun in'atgna persunalitad giuridica per utilisar ed administrar tscherts geners da la facultad da giudida da la vischnanca, sco p.ex. las alps da la vischnanca.*
3. En singulas vischnancas politicas che vulan fusiunar existan vischnancas burgaisas, en autras betg.
 - a) *Las vischnancas burgaisas existentas fusiuneschan cun la vischnanca politica.*
 - b) *A medem temp cun la fusiun da las vischnancas politicas vegn er creada ina nova vischnanca burgaisa, a la quala appartegnan tut las burgaisas e tut ils burgais da la nova vischnanca.*
 - c) *Las vischnancas burgaisas existentas reglan da nov lur relaziuns da facultad avant la fusiun.*

Vigur subsidiara da la lescha davart las finanzas dal chantun Grischun

Cuntrari ad auters chantuns n'enconuscha il chantun Grischun nagina atgna lescha davart las finanzas da las vischnancas. La lescha davart las finanzas dal chantun Grischun (LFC) vala dentant confurm al senn ed en moda subsidiara er per las vischnancas. Cunquai che las paucas vischnancas disponan oz d'ina atgna ordinaziun davart las finanzas, è la LFC en cas da serrar las largias, e quai cumplettond las disposiziuns finanzialas da las constituziuns communalas e da la lescha da vischnancas dal chantun Grischun.

Ils principis per manar finanzas publicas èn definids en la constituziun chantunala (art. 93). Tenor quels ston ils meds publics vegnir impundids en moda spargnusa,

economica ed efficazia. A media vista ston las finanzas vegnir manadas uschia ch'ellas restan en equilibr. La legalitad d'ina expensa vegn obtegnida d'ina basa legala, d'in conclus da credit e d'ina permissiun da pajament. Sco ulteriur princip sto vegnir menziunada la finanziaziun tras la chaschunadra u tras il chaschunader (gestiun che cuvra ils custs da las finanziaziuns spezialas). En la LFC vegnan concretisads quests principis. Ils art. 29, 39 e 49 da la lescha da vischnancas consolideschan las disposiziuns en la constituziun chantunala, tenor las qualas las finanzas da las vischnancas, da las vischnancas burgaisas sco er da las corporaziuns regiunalas e da las corporaziuns da vischnancas ston vegnir manadas tenor principis economics renconuschids.

Nova gulivaziun da finanzas a partir dal 1. da schaner 2007

Heureka: Uschia sa numna il nov sistem da la gulivaziun da finanzas intercommunalas. Sa referind al matematicher grec Archimedes simbolisescha quest num la soluziun d'ina incumbensa dada. Cun il sistem da gulivaziun revedi vegnan eliminads impediments per fusiuns da vischnancas intenziunadas e dads stimul per fusiuns.

Heureka

L'onn 1994 è vegnida introducida la gulivaziun da la forza fiscala sco cumpoenta la pli impurtanta per las contribuziuns da la gulivaziun directa da finanzas. Quests meds finanzials betg liads ad in intent han remplazzà da quel temp las contribuziuns annualas als surplus d'expensas en il sector dals fatgs da scola e dals povers. Il nov sistem da duas stgalims heureka po vegnir resguardà sco in ulteriur svilup da la gulivaziun da la forza fiscala d'enfin ussa. Cun la contribuziun da basa sco emprim stgalim vegn pussibilità a vischnancas che han ina forza finanziaria relativa che sa chatta sut la media chantunala da dauzar lur capaciad finanziaria ad ina tariffa tranter 55 e 60 pertschient. La regenza ha fixà questa quota da gulivaziun a 57.5 pertschient per l'onn 2007. Las restricziuns sco pe da taglia minimal, gruppa da forza finanziaria u limita d'abitantas e d'abitants crodan dal tutfatg per quest stgalim.

Questa gulivaziun classica da basa vegn cumplettada cun il sistem da la dotaziun minimala ch'è vegnì applitgà fin uss. Cun agid da quest stgalim vegn la forza fiscala relativa gulivada fin ad ina limita tranter 75 e 100 pertschient. Las restricziuns per pajar contribuziuns da la gulivaziun da la forza fiscala sut il titel da la dotaziun minimala restan: applicaziun d'in pe da taglia d'almain 120 pertschient sco er appartegnientscha a la gruppa da forza finanziaria

quatter u tschintg. La limitaziun maximala d'enfin ussa da las contribuziuns a 300 abitantas ed abitants resta er. En quest connex survegnan mo pli vischnancas cun u sur questa limita d'abitantas e d'abitants ina dotaziun minimala cumplaina. Vischnancas che han tranter 200 e 299 abitantas ed abitants survegnan in sisavel, vischnancas che han tranter 100 e 199 abitantas ed abitants dus sisavels e vischnancas che han fin 99 abitantas ed abitants trais sisavels pli pauc. Uschia duai vegnir signalisà che midadas da las structurazions communalas vegnan giavischadas. Cun la graduaziun miaivla tschernida pon las finanzas da la vischnanca pertutgada però tuttina vegnir tegnidas en equilibr, sch'ils meds finansials vegnan duvrads economicamain.

La regenza ha fixà ils 5 da settember 2006 las contribuziuns per gulivar la forza fiscala tenor il model heureka. Questas contribuziuns pertutgan l'onn 2007 e las quotas da gulivaziun sa chattan tar 57.50 pertschient per la contribuziun da basa e tar 87.50 pertschient per la dotaziun minimala. Uschia vegnan pajadas ad 85 vischnancas contribuziuns en l'autozza da 16'067'132.– francs. Grazia a la contribuziun da basa – questa part importa 34 pertschient da las contribuziuns – profitan da nov er vischnancas da la gruppa da forza finanziaria trais, che han in forza fiscala minimala, da questa contribuziun da gulivaziun. Sche vischnancas fusiuneschan vegn la limitaziun d'abitantas e d'abitants per la dotaziun minimala abolida per part per in temp transitoric pli lung (15 onns), per che ina vischnanca fusiunada n'haja nagin dischavantatg envers ina vischnanca che tschertga sia via suletta.

Adattaziuns da las disposiziuns executivas da la regenza LGF

Pervia da la revisiun parziala da la lescha davart la gulivaziun da finanzas e da sia ordinaziun executiva ston er vegnir adattadas las disposiziuns executivas da la regenza, e quai per il 1. da schaner 2007. Ellas èn la basa per realisar il dretg surordinà. Da nov ston tut las vischnancas che han in dretg da gulivaziun inoltrar in program d'investiziun per al laschar controllar. Mo las vischnancas che han pudì far valair contribuziuns ad ovras publicas stuevan inoltrar enfin ussa in tal program d'investiziun per l'approvaziun. Suentar ch'il dumber da las vischnancas che han in dretg da contribuziuns per lur ovras è sa reduci massivamain perquai che la pratica da renconuschientscha è vegnida applitgada en moda restrictiva, serva questa mesira a l'infurmaziun e la finala a la prevenziun da svilupps sbagliads da las finanzas da las vischnancas che han in dretg da gulivaziun.

Questa disposiziun entra dentant en vigur pir l'onn 2007. Correspondentamain vegnan tut las vischnancas che han in dretg da gulivaziun supplitgadas il decurs dal proxim settember d'inoltrar lur program d'investiziun.

>>> *Cuntinuaziun da la pagina 1*

vegni confruntà cun in project da refurma dal program da la regenza 2005 – 2008. Jau hai pudì accompagnar e gidar a concepir ils emprims pass d'ina refurma da structura ch'era vegnida iniziada da sutensi. En vista a las midadas economicas e socialas che na pon betg vegnir franadas ed areguard las directivas politicas che vegnan da la confederaziun e dal chantun è in'adattaziun da las structurazions inevitabla. Uschia duain vegnir garantidas er per l'avegnir las cuminanzas da vischnanca vivas ed in'autonomia communalas rinforzadas.

Cun reverder la lescha da vischnancas dal chantun Grischun e la legislaziun davart la gulivaziun da finanzas intercomunala è vegnida realisada in'emprima etappa dal punct central da svilup 23 „Nova repartiziun da las incumbensas e refurma da las structurazions territorialas“. Ultra da las premissas per reorganisar las corporaziuns regiunalas èn er vegnids dads impuls per fusiuns da vischnancas ed eliminads impediments. Las novaziuns las pli impurtantas vegnan commentadas en questa „ginfo“. En connex cun la proxima etappa, la revisiun II da la LGF, sa tracti – sco consequenza da la NGF da la confederaziun e da sia realisaziun en il chantun – d'ina reorganizaziun cumplettiva da la repartiziun da las incumbensas tranter il chantun e las vischnancas sco er d'ina nova regulaziun da la gulivaziun da finanzas. Perquai ch'il departament da finanzas e militar aveva la direcziun per realisar la NGF sin plaun chantunal pon senza dubi vegnir tratgas a niz sinergias da la midada dal departament, e quai cunzunt en il sector da las finanzas/da la gulivaziun da finanzas.

Da l'autra vart manca la colliaziun cun l'uffizi per il svilup dal territori e cun l'uffizi per economia e turissem, numnadamain ina colliaziun ch'era fin ussa instituzionalisada en il departament da l'intern e da l'economia publica. Jau na dubitesch dentant betg che la rait da relaziuns vegnia mantegnida er sur ils departaments or e ch'ella vegnia er utilisada. Sco cusseglier guvernativ vi jau m'engaschar vinavant a favur da las vischnancas. Jau deplorasch che l'inspecturat da vischnancas ha bandunà mes departament e giavisch a l'uffizi da vischnancas in bun cumenzament da la lavur en il departament da finanzas e vischnancas.

Purschidas da scolaziun e da furmaziun supplementara:

www.bvr.ch

www.gemeindetreuhand.ch

www.zvm.ch